

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Кафедра географії, методики її навчання та туризму

ЛЮБОВ ВІШНІКІНА, ЛІАНА ГАЛУШКА

К

омпетентнісно орієнтовані
завдання

О

З

Навчально-методичний посібник

Полтава – 2024

Любов Вішнікіна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.
Полтава, Україна

lpvishnikina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0976-5512>

Ліана Галушка

аспірантка кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, Україна

lianochka3008@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-2666-6447>

УДК 91(072)

B55

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С.

Компетентнісно орієнтовані завдання: збірник матеріалів. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 46 с.

Збірник матеріалів містить авторські компетентнісно орієнтовані завдання (КОЗ) складені з урахуванням методичних вимог щодо проектування таких завдань. У посібнику наведено алгоритм побудови КОЗ та приклади завдань з природничої географії та методики її навчання. У збірнику представлена анкета, спрямована на визначення рівня зацікавленості освітян у використанні КОЗ в процесі навчання географії. Рекомендовано для вчителів географії, викладачів географічних дисциплін та здобувачів вищої педагогічної освіти.

Автори: *Л. П. Вішнікіна*, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Л. С. Галушка, аспірантка кафедри географії, методики її навчання та туризму ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Хоменко А. В.;

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри географії, методики її навчання та туризму Шуканова А. А.

УДК 91(072)

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського національного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 6 від 26.12 2024 року)

© Л. П. Вішнікіна, Л.С. Галушка 2024

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024

ЗМІСТ

1. КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ - 5 -
2. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ - 7 -
3. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ..... - 40 -
4. АНКЕТА. ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ КОЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ..... - 44 -

1. КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ

Сучасний глобалізований світ зазнає кардинальних змін, які впливають на вимоги до майбутніх учителів географії. Компетентності, які вони мають опанувати, стають більш різноманітними та комплексними. Учителі повинні володіти психолого-педагогічними та фаховими знаннями й вміннями та досвідом їх застосування у професійній діяльності.

Застосування компетентісно орієнтованих завдань (КОЗ) з географії в освітньому процесі спрямоване на розвиток ключових і предметних компетентностей здобувачів середньої та вищої освіти. Ці завдання допомагають не лише успішно засвоювати навчальний матеріал, але й готують їх до активного та відповідального життя в сучасному суспільстві.

КОЗ з географії покликані навчити здобувачів застосовувати географічні знання, вміння й навички задля вирішення життєвих завдань і проблем. Вони можуть включати елементи дослідження, роботу з географічною інформацією, аналіз реальних географічних явищ та розв'язання практичних завдань. Саме це дозволяє використовувати їх для оцінювання груп навчальних результатів, передбаченого сучасною освітньою реформою НУШ.

КОЗ з географії мають свої характерні особливості, зокрема:

1. Вмотивованість, від якої залежить успішність здобувача освіти.
2. Акцент робиться на результативності, якої необхідно досягти.
3. Завдання мають специфічну сюжетну структуру (рис. 1).
4. Сюжет завдання має бути наближеним до проблем, які можуть виникнути в життєвих ситуаціях.
5. Передбачають можливість застосування набутих географічних знань і вмінь у реальному житті.
6. Завдання не мають сталого шаблону виконання, тобто, очікується нестандартний підхід до виконання (окрім випадків, коли передбачається представлення відповіді у формі таблиці, схеми тощо).
7. Завдання можуть вміщувати географічну інформацію як у вербальному, так і графічному виді.

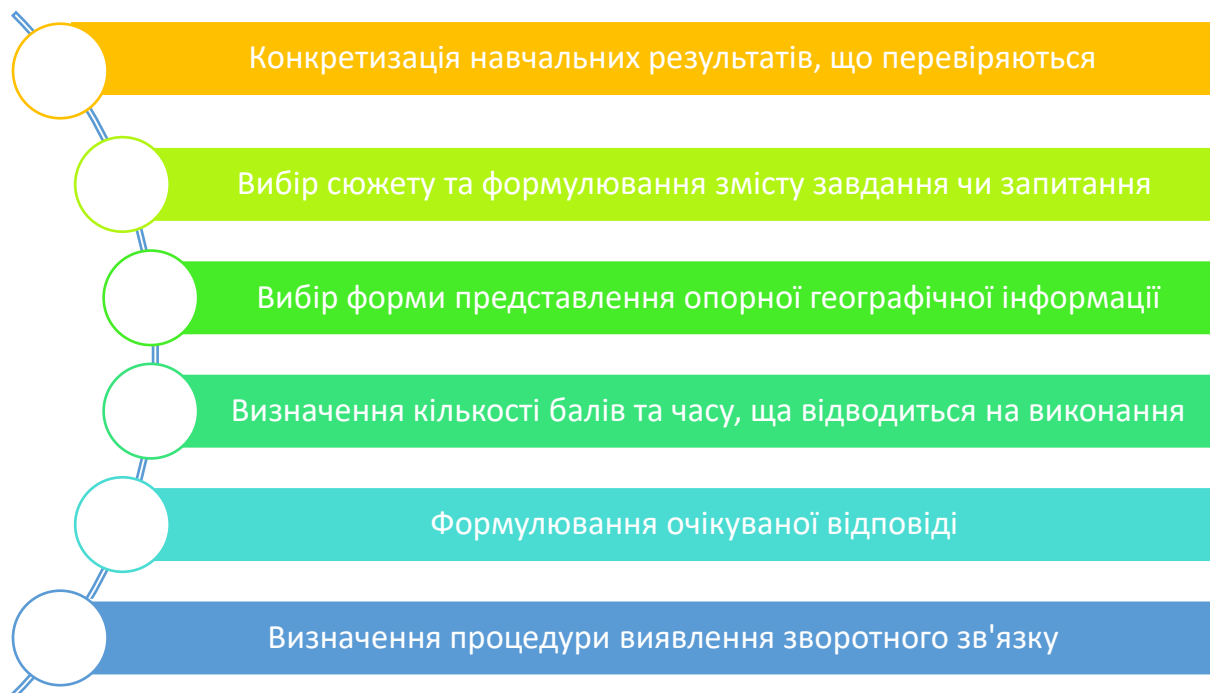

Рис. 1. Алгоритм проєктування компетентнісно орієнтованих завдань

На першому етапі проєктування ВОЗ учитель чи викладач мають визначити, досягнення яких навчальних результатів він хоче перевірити й оцінити. Надалі проєктант формулює завдання на основі обраного наближеного до реального життя сюжету.

Зазвичай КОЗ, відповідно принципу «Від відомого до невідомого», вміщує географічну інформацію, на основі якої будується завдання. Тож на третьому етапі проєктування необхідно обрати форму подання такої інформації. Кожне завдання повинно виконуватися за певний термін часу, який має бути визначеним наперед проєктантом, і оцінюватись певною кількістю балів. Варто зазначити, що здобувачам потрібно повідомити цю інформацію перед початком виконання КОЗ.

Використання КОЗ з географії передбачає виявлення зворотного зв'язку як елементу освітнього процесу. Задля здійснення цієї процедури, проєктант повинен заздалегідь чітко сформулювати відповідь на запитання чи завдання і ознайомити з нею здобувачів після закінчення ними виконання завдань. Застосування алгоритму проєктування КОЗ дозволяє педагогам легко опанувати технологію їхнього створення та використання в освітньому процесі з географії.

2. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ З ПРИРОДНИЧОЇ ГЕОГРАФІЇ

Природні умови і ресурси України

*Людей слід учити переважно того,
щоб вони здобували знання не з книг...,
щоб вони досліджували і пізнавали самі предмети,
а не пам'ятали тільки чужі спостереження і пояснення.*

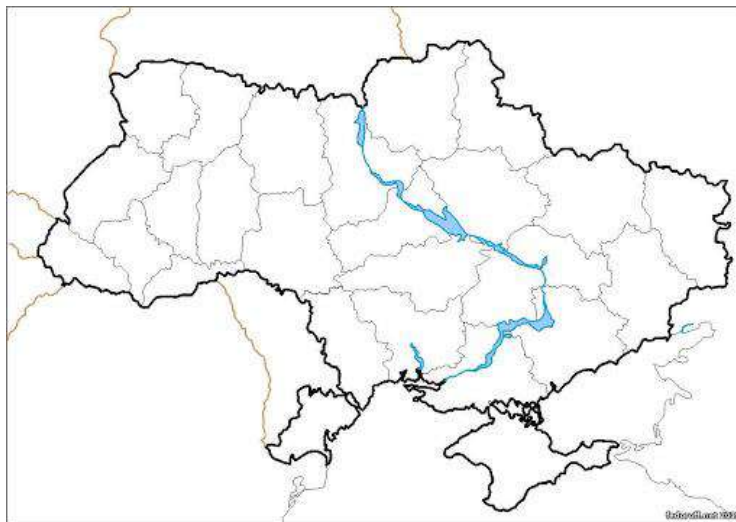
Я.А. Коменський

Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси

І рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що ви картограф. До вас звернулися учні 8-го класу, щоб ви допомогли позначити їм на контурній карті межу дніпровського зледеніння на території України. Щоб допомогти виконати це завдання, вам потрібно прочитати додаткову літературу.

Завдання 2.

Під кінець уроку вас покликав класний керівник, тому ви не встигли записали домашнього завдання. Прийшовши додому ви зателефонували другу і попросили його щоб він скинув фото д/з. Вам потрібно позначити на карті України географічну номенклатуру. Коли ви почали шукати об'єкти в атласі, то зрозуміли що ваш друг все переплутав. Тому, виправте помилки:

Словечансько - Овруцька височина, гора Берда (369 м.), Подільська низовина, Хотинська височина, Придніпровська низовина, Закарпатська височина, Приазовська низовина, Канівська височина.

Для більшого розуміння матеріалу, пройдіть онлайн кросворд на тему «Тектонічна будова і рельєф України» : <https://onlinetestpad.com/ua/crossword/5444-tekton%D1%96chna-budova-%D1%96-rel%D1%94f-ukraini>

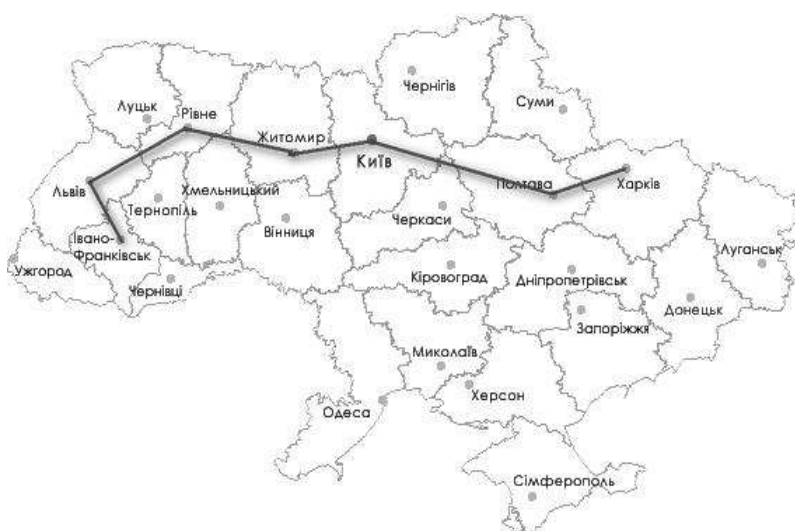
Завдання 3.

Ваша менша сестра мріє про відпочинок в горах. Вона назвала топ-5 гір України які її цікавлять: г. Піп Іван, г. Роман-Кош, г. Говерла, г. Петрос, г. Бребенескул. Вона хоче піднятись в гори від найнижчої до найвищої. За допомогою фізичної карти України визначте висоту та побудуйте стовпчикову діаграму, від найнижчої до найвищої.

II рівень.

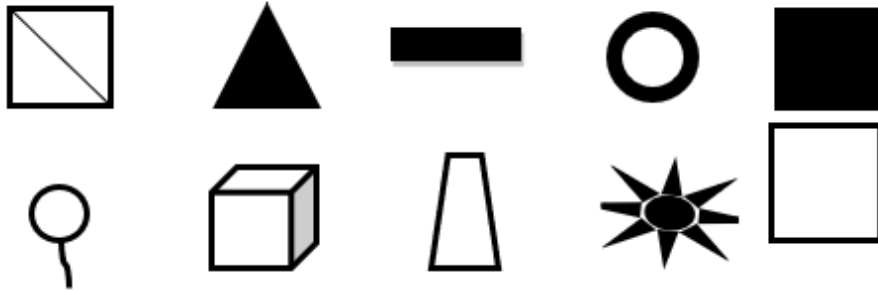
Завдання 1.

Влітку ви відправились на відпочинок за маршрутом який зображено на карті. Вкажіть тектонічні структури та відповідні форми рельєфу, якими ви подорожуєте?

Завдання 2.

Уявіть, що ви геолог. За допомогою Тектонічної карти України та Фізичної карти України заповніть таблицю. Перед вами символи корисних копалин, які мають бути в таблиці.

Мінерально-сировинні ресурси	Види	Корисні копалини	Тектонічна будова

Завдання 3.

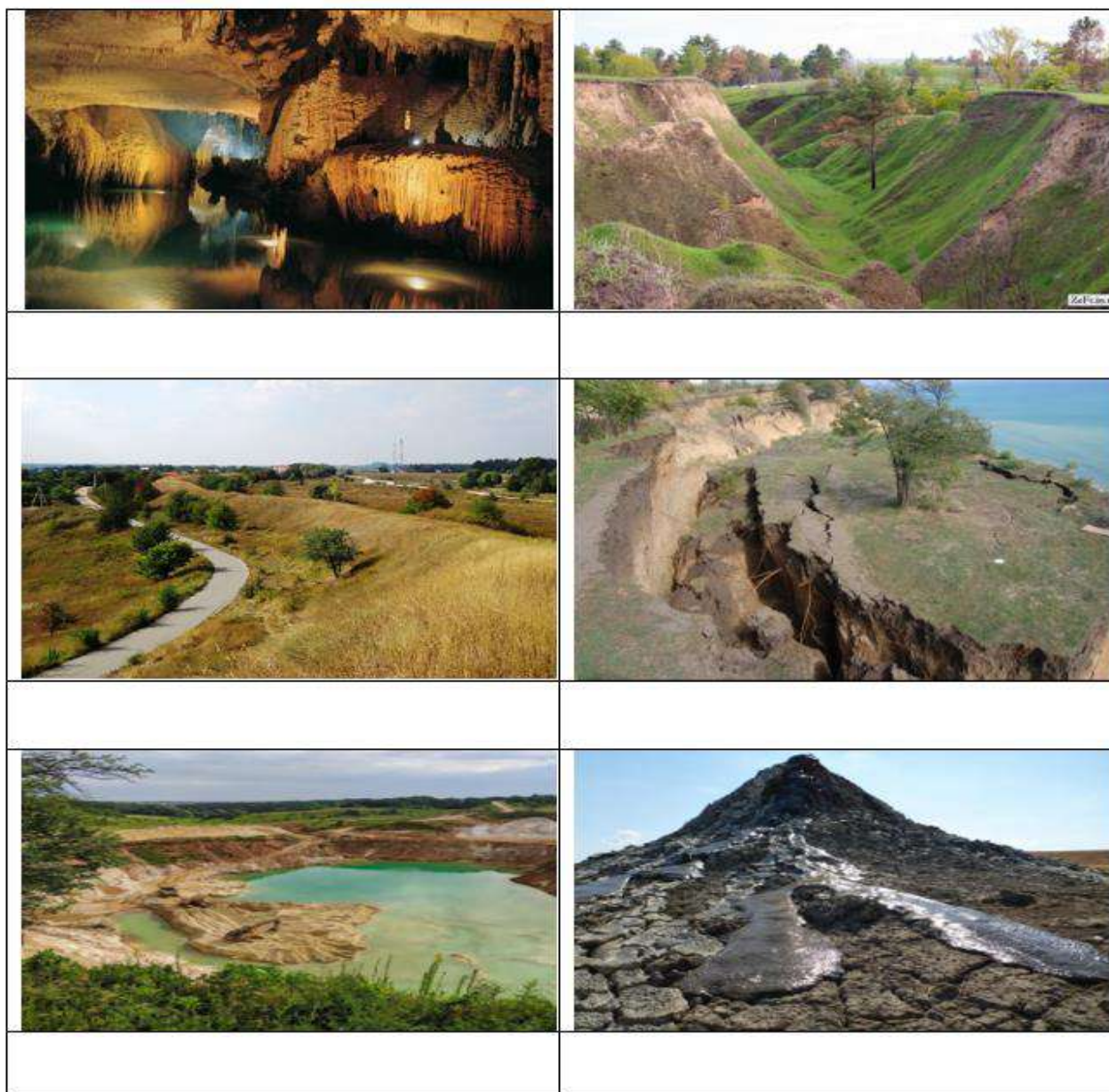
Ви-геолог. Вам необхідно виявити нові родовища нерудних корисних копалин. У які райони ви б вирушили в пошуках цих корисних копалин?

III рівень.

Завдання 1.

Ваш дідусь професійно займається фотографією. Влітку він подорожував мальовничими куточками України. Повернувшись із подорожі він показав вам фото, на яких зображено невеликі форми рельєфу України. Цікаво, чи зможете

ви визначити назву об'єкта, тип рельєфу, та де саме вони поширені в Україні.

Завдання 2.

В 1927 році на Південному березі Криму відбувся найбільш руйнівний в Україні землетрус силою 7-8 балів. Чи існують способи попередження землетрусів? Чим пояснюється висока сейсмічна активність Криму? Якої сили можуть досягати землетруси у вашій місцевості? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 3.

Здійсніть уявну подорож у часі. Ви вчений, який вивчає науку палеогеографію, потрапили в альпійську епоху горотворення. Зробіть висновок щодо змін природніх умов на території Полтавської області того часу та сьогодення. У вигляді тез напишіть геохронологію розвитку Полтавської області.

Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси

«Це століття може стати останнім для людства на Землі» - генеральний секретар ООН, Антоніу Гетерреш. ООН закликає всі країни оголосити про надзвичайний кліматичний стан.

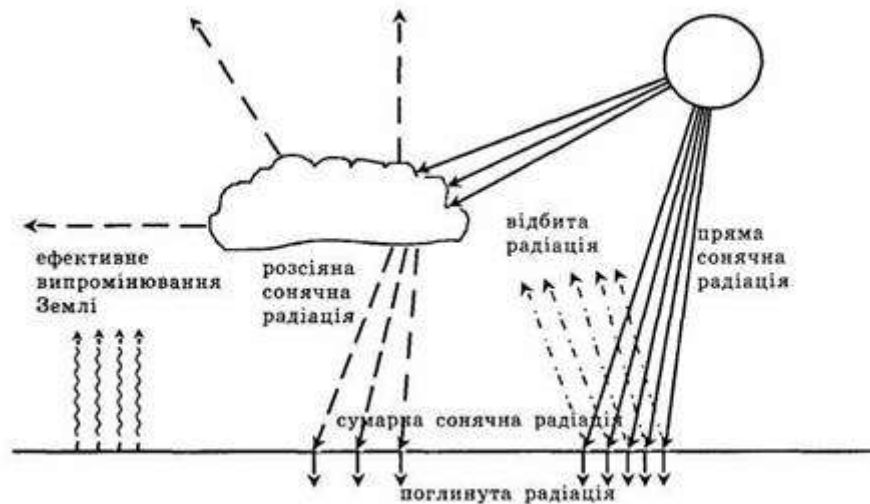
Тенденція глобальних кліматичних змін притаманна і Україні. 2020 рік виявився одним з найспекотніших для людства. Питання, що пов'язані з кліматом та кліматичними ресурсами набувають великого масштабу. Кожна людина повинна бути компетентною у даному питанні.

А чи зможете ви дати відповідь на деякі запитання? Перевіримо?!

І рівень.

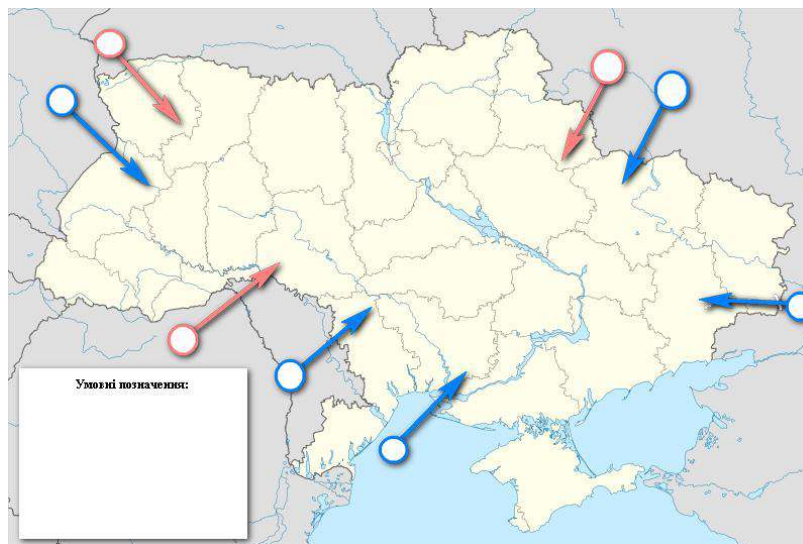
Завдання 1.

Поясніть, що зображено на малюнку?

Завдання 2.

Доповніть контурну карту України «Переміщення повітряних мас над територією України».

Завдання 3.

Як вертикально, горизонтально так і діагонально знайдіть три терміни, що стосуються теми. Дайте їм визначення.

з	е	л	і	е	щ	е	ц
б	о	р	ч	у	л	и	з
т	а	м	і	л	к	м	я
с	з	д	н	л	и	е	й
д	е	щ	о	х	у	з	х
а	у	н	щ	д	х	л	н
г	п	о	г	о	д	а	б
о	н	х	ш	л	с	е	м

II рівень.

Завдання 1.

Уявіть , що Кримських гір і Українських Карпат не існувало б. Які кліматичні зміни відбулися б на території України?

Завдання 2.

Погода одна з найпопулярніших тем для бесід. Ви проживаєте в точці А, ваша подруга – в точці Б. Кожного дня ви спілкуєтесь в програмі Zoom. Звичайно ж ви обговорюєте погоду яка на даний час у вашій місцевості. Погода в різних точках суттєво відрізняється. Чому в точці А та в точці Б, які знаходяться на одній широті, досить істотна різниця амплітуд річних температур?

Завдання 3.

Чи згодні ви з твердженням туриста, що на шляху з півночі на південь України тривалість світлової доби зменшується, а середні температури липня, та січня фактично не відрізняються?

III рівень.

Завдання 1.

Пройдіть онлайн тест для більшої обізнаності в проблемі глобального потепління людства. Тема тесту: «Чи має рацію Грета Тунберг та що ви знаєте про глобальне потепління?»

Інтернет ресурс: <https://life.pravda.com.ua/society/2019/09/29/238346/>

У Німеччині створена скульптура яка має назву: «Політики обговорюють глобальне потепління»

Здійсніть уявну подорож Україною з 2021 року в 1850 рік. Зробіть висновок щодо зміни кліматичних показників.

Стисло, у вигляді тез, висловіть власну думку на тему: «Глобальне потепління - міф чи реальність».

Завдання 2.

Кожна друга людина зранку виглядає у вікно. А скільки є синонімів до одного лише слова заметіль-завірюха, метелиця, віхола, метіль, хуртовина, хуга, хуртеча...

Існує доволі цікава легенда, що в Англії у 17 ст. синоптиків страчували за неточний прогноз погоди.

Визначте, які несприятливі метеорологічні явища зображено на фото. Під кожним фото напишіть назву та район, де це може відбуватися.

Які несприятливі метеорологічні явища у 2020 році спостерігались у вашій місцевості?

Існує така народна прикмета про погоду: «Сильно блищать зорі влітку – на жару, взимку – на мороз». А чи зможете ви навести 2-3 приклади прикмет які ви знаєте про погоду?

Завдання 3.

Нафтова криза яка була у 70-ті роки ХХ століття, спричинила заощаджувати електроенергію, започаткувала «літній час» в Європі. Від 3 жовтня 1996 року, в Україні стали переводити стрілки годинника. Кожен з нас чув про позитив і негатив у зміні зимового часу і навпаки.

Чи впливає це на здоров'я людини, економіку, навколишнє середовище? Відповідь обґрунтуйте.

Тема 3. Води суходолу і водні ресурси

Вона творець і руйнівник водночас, може вилікувати та отруїти, зігріти і застудити, вона, наче комп'ютер, може записувати та запам'ятовувати будь яку інформацію. Природа наділила Україну величезним багатством, найважливішим ресурсом Землі – H_2O . Всі водні об'єкти України займають площу приблизно 24 тис. км².

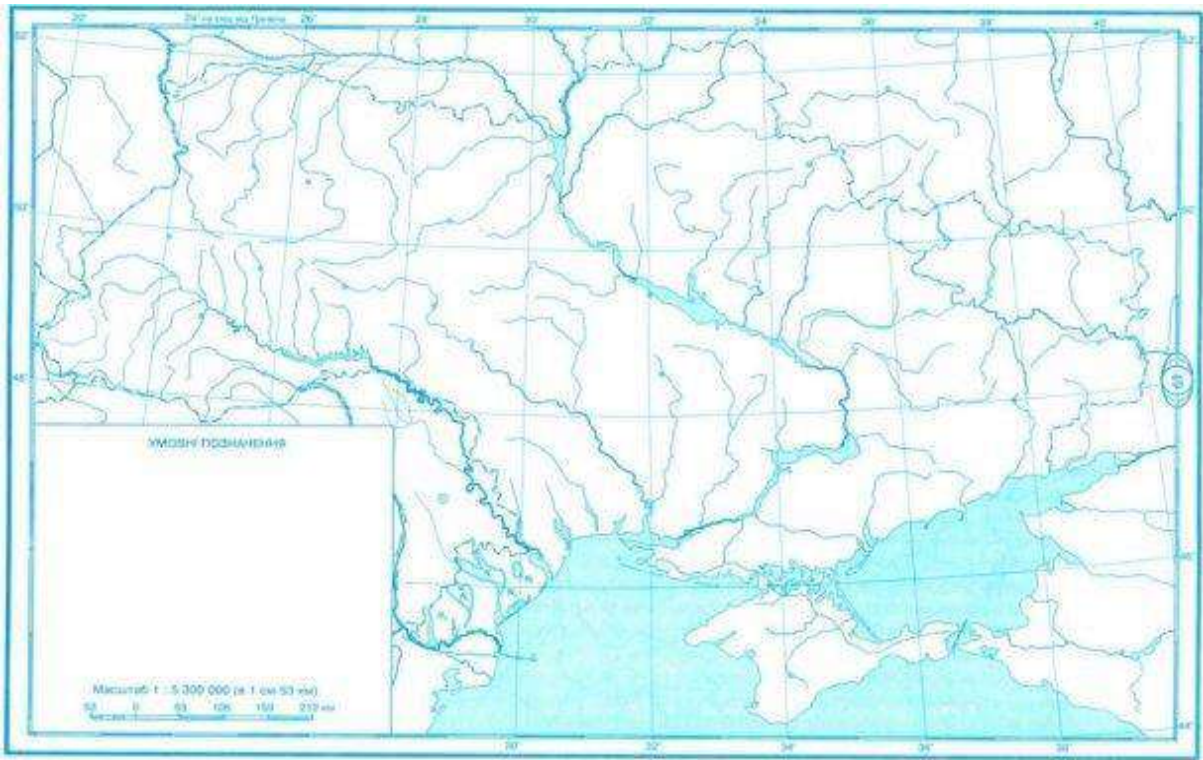
Уявіть, що у вас є можливість здійснити подорож разом із вченими гідрологами по водних об'єктах України. Для того, щоб вас взяли із собою в подорож, і ви змогли дізнатися якомога більше про цей дорогоцінний скарб, який дала нам природа, потрібно перевірити, чи достатньо у вас знань для цього. Гідрологи України пропонують виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

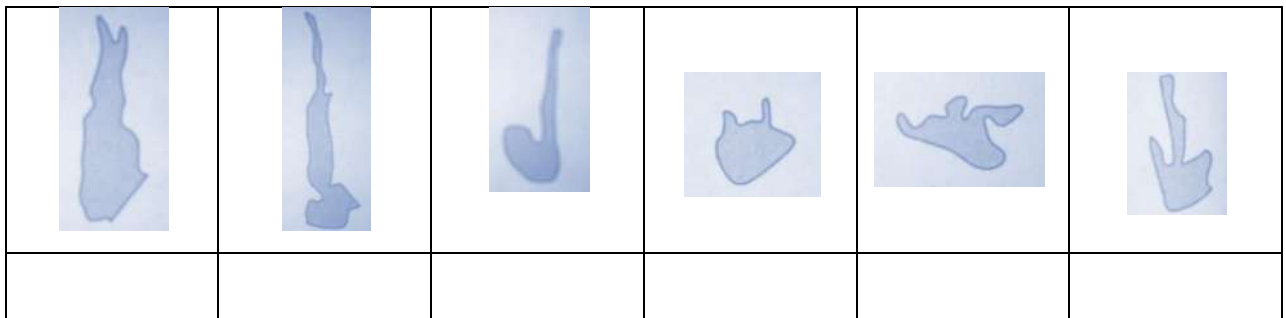
Для початку потрібно перевірити, чи знаєте ви місце розташування водних об'єктів України. Позначте їх на контурній карті:

1. Найбільшу річку України.
2. Річку яка протікає у твоїй місцевості.
3. Найбільший за площею прісноводний лиман України.
4. Найглибше озеро України.
5. Основні водосховища України.

Завдання 2.

Укажіть за контуром найбільші озера України:

Завдання 3.

Підпишіть найбільші артезіанські басейни України:

Вставте пропущені в реченні слова:

Глибина залягання артезіанських вод в Україні збільшується з
на

II рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що під час подорожі до вас звернувся підприємець з питанням: «Чи доцільно побудувати в точці А торговельний комплекс?» Яку б відповідь ви йому дали?

Завдання 2.

За допомогою додаткових джерел визначте яку частину від усієї площі України займають:

- А) річки;
- Б) озера;
- В) водосховища.

Завдання 3.

У 1950 році солоність води Азовського моря становила – 11,5 ‰. За допомогою атласу визначте яка зараз солоність води в морі, та порівняйте з солоністю води Світового океану. З яких причин змінилась солоність води, та які наслідки це має?

III рівень.

Завдання 1.

Часто в народі водосховища називають морями. У водосховищах України спостерігається зміна у хімічному складі, зростає концентрація солі. Дивлячись з географічної точки зору, чи можемо ми сказати, що водосховище стає «морем»? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2.

Варіант 1. Озеро – це природна улоговина, заповнена водою протягом року. В природі багато улоговин. Як ви вважаєте, чи всі пониження рельєфу можуть стати озерами?

Варіант 2. Умова утворення озер - це достатня кількість опадів при малому показнику випаровування. На півночі України велика кількість озер, але надмірне зволоження відсутнє. Чому в районі достатнього, а не надмірного зволоження велика кількість озер?

Завдання 3.

У минулому столітті вчені задумали осушити болота і тому збільшилася б кількість родючих земель. Вважали, що вони даремно займають місце і ніякої користі не мають. Уявіть, що ви потрапили у 20 ст. і вам потрібно переконати вчених, що болота теж приносять користь. Стисло, у вигляді тез, наведіть переконливі докази.

Тема 4. Ґрунти та ґрунтові ресурси

І рівень.

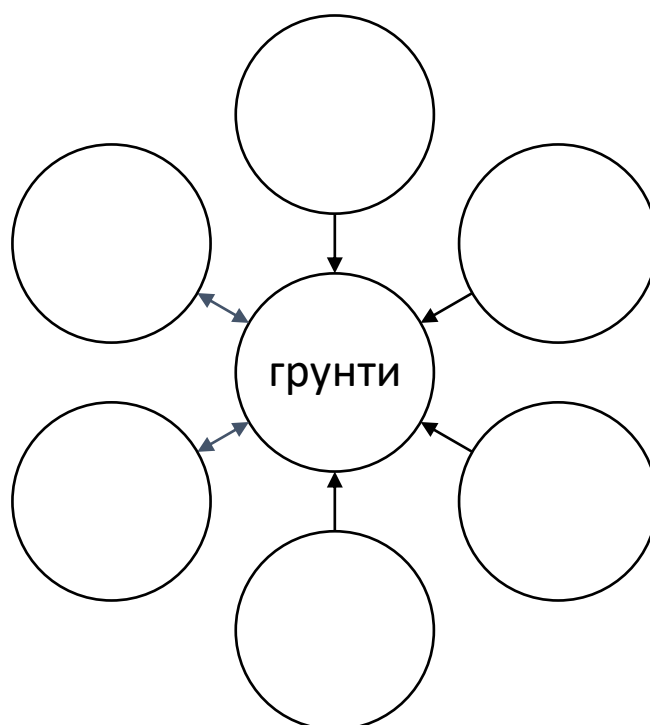
Завдання 1.

В одній із соціальних мереж ви натрапили на фото, яке вас зацікавило. Дайте визначення процесу який зображено на ньому?

Завдання 2.

Щоб підготуватися до розповіді на уроці про чинники ґрунтоутворення заповніть схему:

Завдання 3.

Ви працюєте провідним спеціалістом у земельному відділі. Вам потрібно використовуючи додаткові дані, схематично намалювати кругову діаграму «Структура земельних ресурсів України».

Умовні позначення:

	Сільськогосподарські угіддя.
	Ліси та лісо вкриті площі.
	Землі зайняті під населені пункти, дороги тощо.

II рівень.

В Україні майже 39 тисяч фермерських господарств. Ви хочете стати фермером, але для цього вам потрібно багато чого знати, щоб почати цю діяльність. Спробуйте перевірити, чи достатньо у вас для цього знань.

Завдання 1.

Ви плануєте займатися вирощуванням рослинництва в Україні. Для цього потрібно купити, або взяти в оренду земельну ділянку. Які ж найродючіші ґрунти? Схематично позначте на контурній карті межі їх поширення.

Завдання 2.

Оскільки ви плануєте стати фермером, то перейдіть за посиланням і перегляньте відео яке має назву «Що трапляється з ґрунтом? І чому це важливо!» Зробіть висновок: Як «здоров'я ґрунту» впливає на життя людей?

Інтернет ресурс: https://www.youtube.com/watch?v=sfYKdB_FZJ8

Якщо ви добре знаєте англійську мову, то подивіться відео мовою оригіналу:
<https://www.youtube.com/watch?v=J07njntb1vY>

Завдання 3.

Оскільки ви вже визначились з найродючішими ґрунтами і їх геомісцем, тепер складіть таблицю «Проблеми використання земельних ресурсів України». Перша колонка має назву територія, друга - проблема. В першу чергу напишіть про власне обрану територію.

III рівень.

Завдання 1.

Кожен учень може стати дослідником - ґрунтознавцем. За допомогою фото, та використанням додаткової літератури дайте відповіді на запитання:

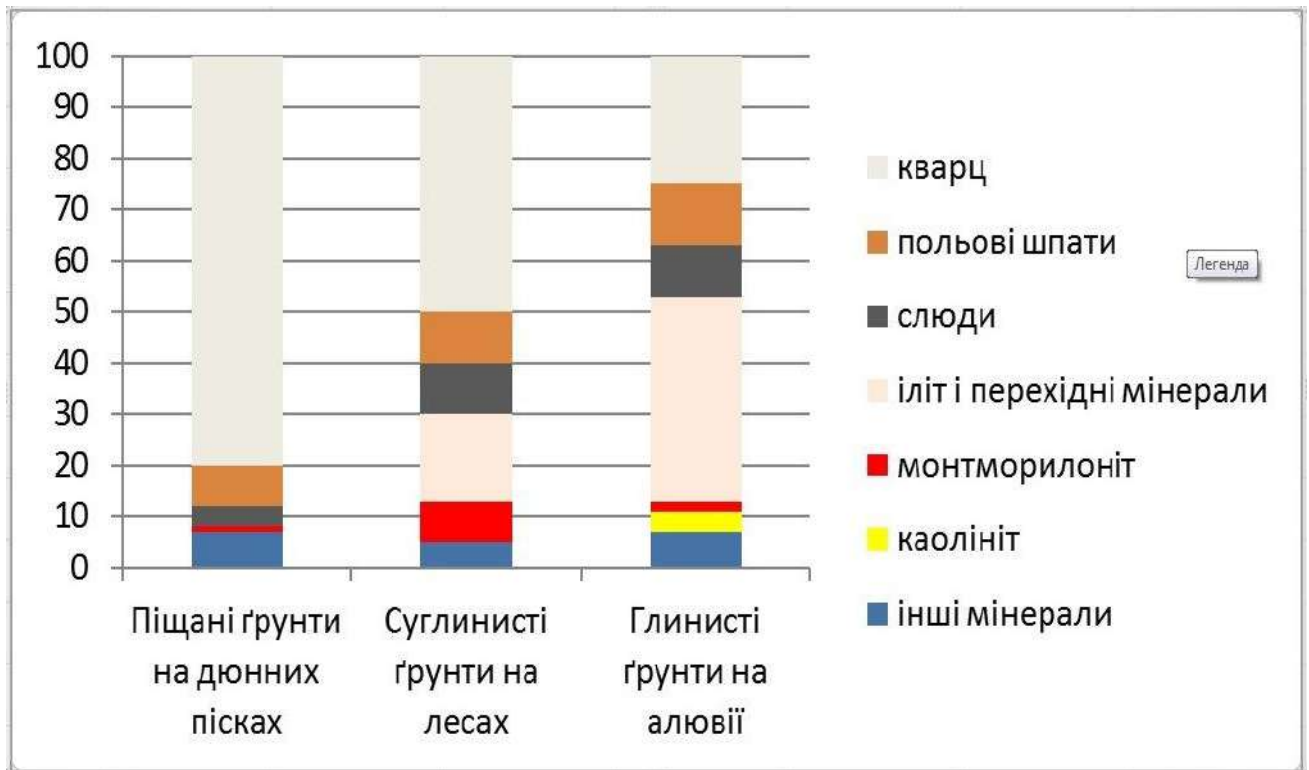
- Який тип ґрунту представлений?
- Який вміст гумусу (%) та потужність (см.)?
- Чому за останні 40 років вміст гумусу в ґрунті зменшився на 0,3-0,4%?

Завдання 2.

У сучасному світі людині необхідно якомога більше географічних знань, для вирішення життєво важливих питань.

На початку існування поверхня Землі була лише голою кам'яною пустелею. Засновник ґрунтознавства В.В.Докучаєв, виділив десять типів ґрунтів, а на сьогоднішній день виділяють понад 100 типів ґрунтів. В який період сформувались сучасні ґрунти, та що стало основою для появи ґрунту?

Мінералогічний склад ґрунту

Завдання 3

Родючий шар ґрунту утворюється приблизно за 100 років (0,5-2 см), а поле за 1 добу може втратити шар ґрунту завтовшки 5 см. Внаслідок чого це може статися? Які види та заходи меліорації вам відомі?

Джерело інформації: <https://concom.com.ua/vidi-melioraciya-gruntu-i-zemel-dokladnij-opis-i-video.html>

Тема 5. Рослинність

І рівень.

Завдання 1.

Уявіть, що ви картограф, ознайомтеся з описом степової рослинності України та обведіть на контурній карті межі поширення степу.

Завдання 2.

Вам на смартфон прийшло завдання від вчителя географії у вигляді емоджі. Визначте типи і види рослинних угруповань України.

Завдання 3.

Для розвитку логічного мислення вам учитель географії запропонував встановити мобільний додаток. Перше завдання було пов'язано з тим матеріалом, який ви вивчаєте на уроці.

Отже, спробуйте визначити за фактом тип рослинних угруповань України:

1. Вночі можливо побачити мерехтливі вогники, це відбувається через загорання CH_4 , гниття рослин або фосфорних організмів.

.....

2. Зростаючі рослини потребують достатнього зволоження ґрунту.

.....

3. У різних країнах мають свою назву, наприклад у Новій Зеландії - туссоки, а у Північній Америці – прерії.

.....

4. Сума вмісту вуглецю в масштабах планети – 650 млрд. т. Щорічно в світі стає на 3 млн. га менше.

.....

II рівень.

Завдання 1.

1. Художнику запропонували намалювати типи рослинних угруповань України на вибір - ліс, степ та луки. Не роздумуючи він вибрав лісову місцевість, і сказав: «Це найскладніше рослинне угруповання, тому я буду малювати ліс». Чому він так назвав ліс ?

2. Ідучи в туристичний похід, вам потрібно назбирати рослини, які б можна було використати замість ліків?

3. Гуляючи з друзями лісом Українських Карпат, ви відчули що зголодніли. Які ягоди та плоди дикорослих рослин ви можете скуштувати, щоб втамувати голод?

Завдання 2.

На одній із сторінок вашого підручника не чітко відображений текст. Деякі слова не можливо прочитати, а деякі зовсім відсутні. Спробуйте відновити його. А в наступному завданні - таблицю.

Розміщення рослинності на *рівнинній/гірській* частині території України..... закону *широтної/висотної* зональності, а в *рівнинній/гірській* - *широтної/висотної* поясності.

Завдання 3.

Заповніть таблицю, поширення рослинного покриву на території України

Рівнинна частина (з півночі на південь)	Українські Карпати (знизу догори)	Кримські гори (знизу догори)
--	--	---

1.Зона мішаних лісів	1.	1.
2.	2.	2.Середньогірський пояс
3.	3.Субальпійський пояс	3.
	4.	

III рівень.

Завдання 1.

Дивлячись з історичної ретроспективи, ліси в житті людства відіграють важливу роль. За давніми звичаями при народженні дитини садили дерево. Якщо народився хлопчик, то це - дуб, дівчинка - береза або калина. Коли закладали фундамент на хату, то садили сад. У дворах зазвичай садили тополі, як символ життя. Якщо посадити над дорогою, як пише Т.Г. Шевченко «По діброві вітер виє, Гуляє по полю, Край дороги гне тополю, До самого долу» - то це символ жіночого/дівочого суму, їх самотності. Тому ліс є культурно-історичною спадщиною українського народу. Ліс - це зелені легені України. Що ж відбувається на сьогоднішній день з цим рослинним угрупованням? Давайте спробуємо розібратись!

Інтернет ресурс: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53169074>

https://wwf.ua/our_work/forests/

За допомогою карти, визначте:

- В якій частині України, найбільш гостро стоїть проблема втрати лісу?
- Яка ситуація з лісом у вашій місцевості?
- Запропонуйте власні шляхи подолання даної проблеми?
- Які наслідки впливу вирубки лісів на навколишнє середовище?

ВТРАТА ЛІСІВ В УКРАЇНІ

2011-2018 РОКИ

Завдання 2.

В одній із телепередач про природу ви почули, що степ – це рослинне угруповання з переважанням посухостійкої трав'яної рослинності. Чому ж тоді вчитель географії, степ часто називає «лісом навпаки»? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

В Інтернеті ви натрапили на дивне фото, яке має назву «Рудий ліс». Вам стало цікаво, чому ж він так називається, внаслідок чого?!

У північних регіонах України і прилеглих територіях, з господарського обігу вилучено великі площі лісів. Скоротилась площа для заготівлі дикорослих плодів і ягід, збільшилось навантаження на лісові площі інших регіонів. Внаслідок якої події це сталось? Як це вплинуло на рослинність?

Тема 6. Тваринний світ

І рівень.

Завдання 1.

Гортаючи підручник ви натрапили на цікавий малюнок, на якому зображено харчовий ланцюг лісу. А чи зможете ви навести власний приклад такого ланцюга – степу?

Завдання 2.

Гортаючи дитячу енциклопедію про тварин, ваш менший брат задав запитання: «Де живуть ці тварини?» Спробуйте пояснити.

Завдання 3.

Відвідуючи виставку відомого київського художника Андрія Єрмоленка ви побачили цікаву серію емблем і міст України. Чому на емблемі Ужгорода, на вашу думку, намальовано цю тварину?

II рівень.

Завдання 1.

У 1976 році засновано Червону Книгу України. До першого видання(1980) було занесено 85 видів тварин, а до третього(2009)-542.

Цікаво, які тварини, що занесені до Червоної Книги, водяться у вашій місцевості? Скористайтесь додатковою інформацією.

Інтернет ресурс: <https://redbook-ua.org/animals/region>

Завдання 2.

Ваш менший брат, цікавиться тваринами. Одного разу він запитав у вас «Що таке фауна і тваринний світ, у чому тут відмінність, поясни мені?»

Завдання 3.

Ваш сусід по парті полюбляє суперечки. Він запропонував вам хто більше зможе написати наслідків впливу людини на тваринний світ.

III рівень.

Завдання 1.

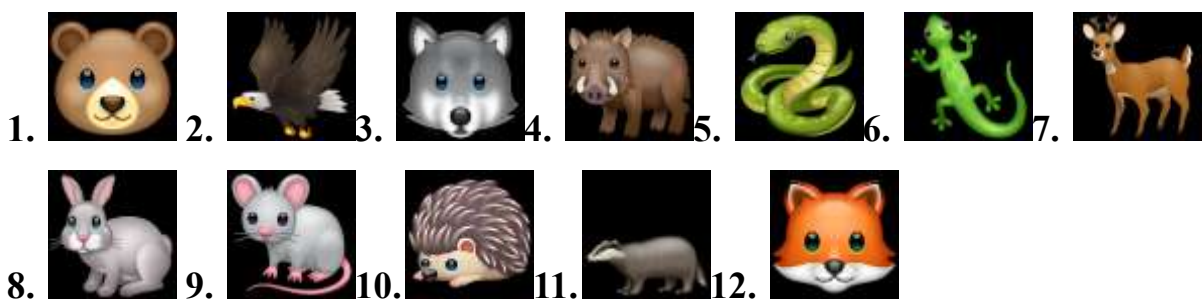
В умовах сучасного гаджетного покоління прийнято замість слів використовувати малюнки - це емодзі/емоджі. Вони з'явилися в 1995 р. в Японії, символи мали розмір в 12×12 пікселів, завдання їх полягає у спрощенні написання смс. Ти також використовуєш емоджі? Заповни таблицю=)

Фауністичні комплекси України

Види тварин	Полісся	Українські Карпати	Кримські гори	Степи
--------------------	----------------	---------------------------	----------------------	--------------

С С А В Ц І	травоїдні				
	гризуни				
	комахоїдні				
	хижаки				
Птахи					
Плазуни					

Варіанти відповідей

Завдання 2.

Твій друг проживає у Австралії, він захоплюється зоологією. Його цікавить все, що стосується тварин, які проживають у твоїй місцевості. (Як тварини пристосовуються до зими? Які тварини акліматизовані? Як відбувається реакліматизація?). Чи зможеш ти йому про це розповісти? Перевір свої знання.

Завдання 3.

1859 рік - Австралія, Том Остін випустив на волю 24 кроликів, яких ніхто не відстрілював, а в 1900 році їх чисельність сягала 20 млн.

Століттями формувались традиції полювання. Багато українських письменників пишуть з теплими почуттями про полювання - Остап Вишня «Мисливські усмішки», Іван Багряний у романі «Тигролови» - полювання дає їжу, сировину для ліків, одяг.

Чи має право на існування в сучасному світі мисливство? Висловіть власну думку.

Тема 7. Ландшафти України

Що може бути гарніше ніж мальовничі краєвиди власної Батьківщини. З перекладу слово ландшафт - означає краєвид.

Делегація вчених прибуває до України для вивчення ландшафтів. Щоб здійснювати дослідження разом з іноземними-вченими, ви маєте переконатися, що ви достатньо компетентні з даної теми. Отже, спробуйте виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

За допомогою скрини зробленого з сайту geomar.land.kiev.ua визначте який тип ландшафту у вашій місцевості?

Завдання 2.

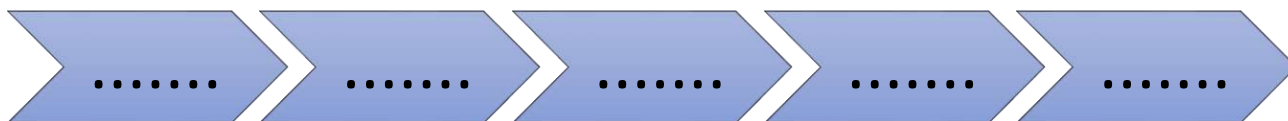
У 19 ст. великі отари овець, знищили всю траву, звільнились піски, а вітрова ерозія дала змогу збільшити площу. Еолові форми рельєфу є найбільшим піщаним масивом в Європі.

На фотознімку зображено ландшафт пустелі. А чи в Україні є схожий ландшафт? Якщо є, то підпишіть на вищенаведеному скриншоті місце розташування.

Завдання 3.

Для кращого вивчення ландшафтів прийнято систему одиниць класифікації:

II рівень.

Завдання 1.

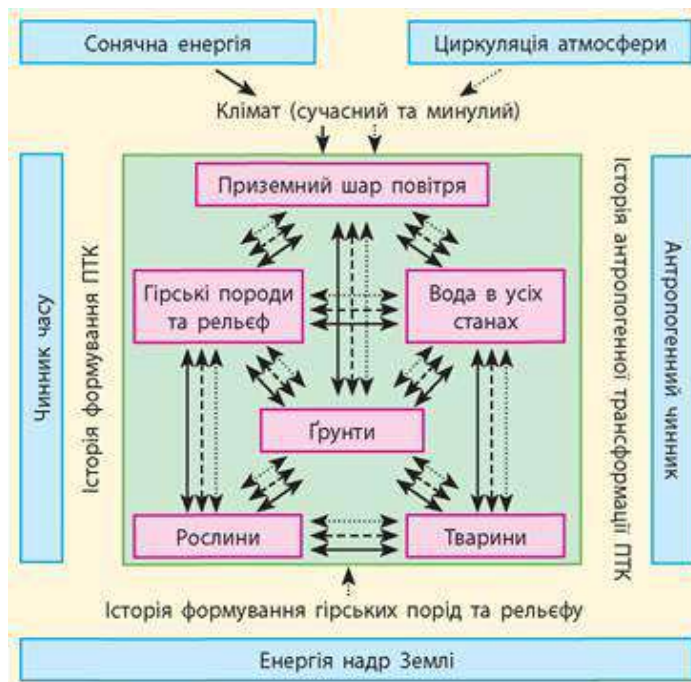
Допоможіть відновити текст:

Виділяють усередині за певним співвідношенням тепла і , яким зумовлюється розподіл ґрунтового і покриву. В Україні є такі: мішано-лісові, ,

Завдання 2.

За допомогою схеми дайте відповідь, на такі питання:

- Які на вашу думку найголовніші чинники ландшафтоутворення?
- Які є природні компоненти ландшафту?
- Чим спричинена відмінність між ландшафтами?

Завдання 3.

За допомогою карти заповніть таблицю:

Одиниця	Географічне положення
Країна	
Зона	
Підзона	
Провінція	
Область	
Район	

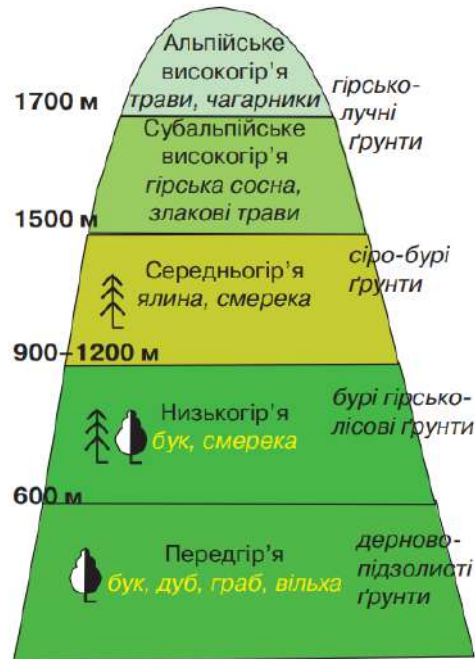
III рівень.

Завдання 1.

Жодна природна зона не змінена так як степова. Уявіть, що існує машина часу і ви потрапили в 15 ст. до степової природної зони України. Назвіть які суттєві зміни ви помітили?

Завдання 2.

Як ви вважаєте, чи може спостерігатись відмінність висотної поясності в південних і північних схилах Українських Карпат?

Завдання 3.

У вас є заповітна мрія створити туристичну базу відпочинку у Полтавській області. Але для початку потрібно проаналізувати ландшафти області та природні особливості щоб вибрати відповідне місце розташування. На карті позначте де саме ви б побудували це місце. Відповідь обґрунтуйте.

Тема 8. Природокористування

Загально відомо, що людина і природа не можуть існувати одне від одного. Антропогенна діяльність призвела до змін окремих ПТК. Україна є лідером щодо територій екологічних криз і катастроф. 70% площі України віднесено до екологічно небезпечних зон.

Ви – еколог. Завтра відбудеться прес-конференція з питань природокористування та охорони довкілля України. Сьогодні ввечері вам буде представлений перелік питань, які можуть задати журналісти.

Для того щоб досконало володіти інформацією, вам необхідно виконати наступні завдання:

І рівень.

Завдання 1.

Щоб краще розібратись з геоекологічною ситуацією в Україні, позначте на контурній карті, відповідною цифрою:

1. Найкраща геоекологічна ситуація спостерігається в районі України.
2. Найгірша геоекологічна ситуація спостерігається в районі України.
3. Район в Україні, де через видобування корисних копалин спостерігається дуже складна геоекологічна ситуація.
4. Річка України, яку називають «стічною канавою».

Завдання 2.

У вас запитали топ-5 головних забруднювачів довкілля в Україні:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Завдання 3.

Одним із запитань журналістів може бути таке питання: «Чи можуть природні ресурси сприяти відновленню сил людини? Наведіть приклад».

II рівень.

Завдання 1.

Впишіть назви категорій природно-заповідного фонду України:

...

↓

...

↓

...

↓

...

↓

...

До кожної категорії поставте номер відповідного фото.

1. «Синевир»

2. «Медобори»

3. «Грофа»

4. «Асканія-Нова»

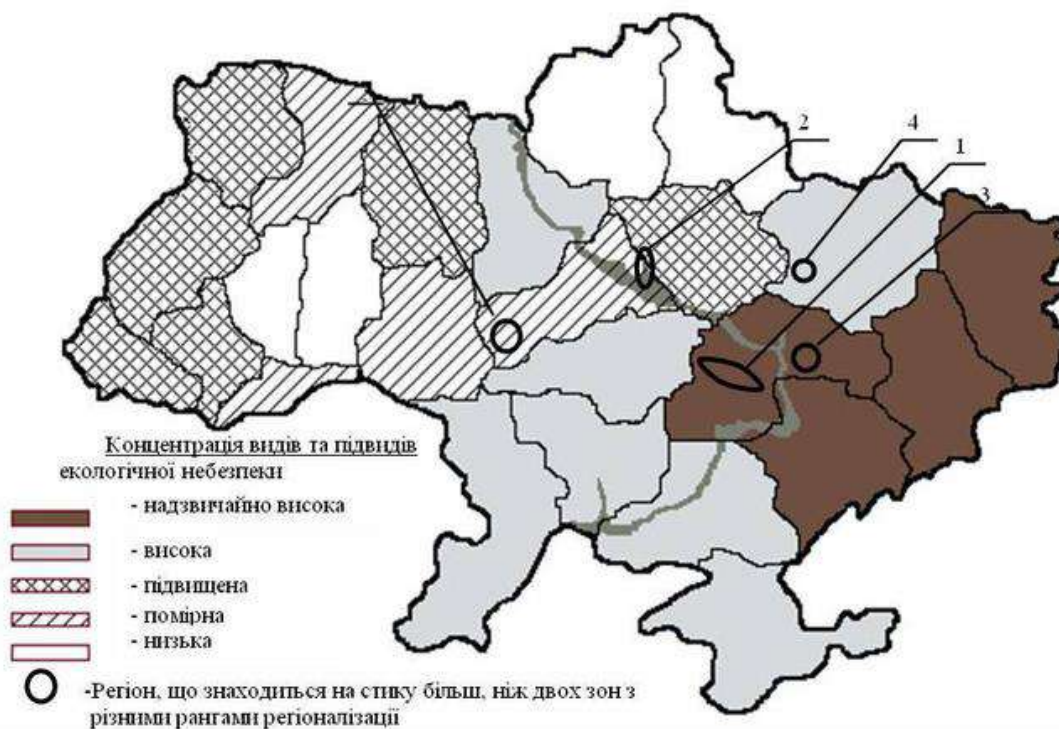
5.«Скельний коридор Довбушанки»

Наведіть власні приклади які стосуються вашого місця проживання.

Завдання 2.

У другій половині ХХ століття відбулось порушення природних процесів унаслідок діяльності людини.

Складіть план покращення геоecологічної ситуації в Полтавській області.

Завдання 3.

Висловіть власну думку щодо того, що саме ви можете особисто зробити для покращення природного середовища.

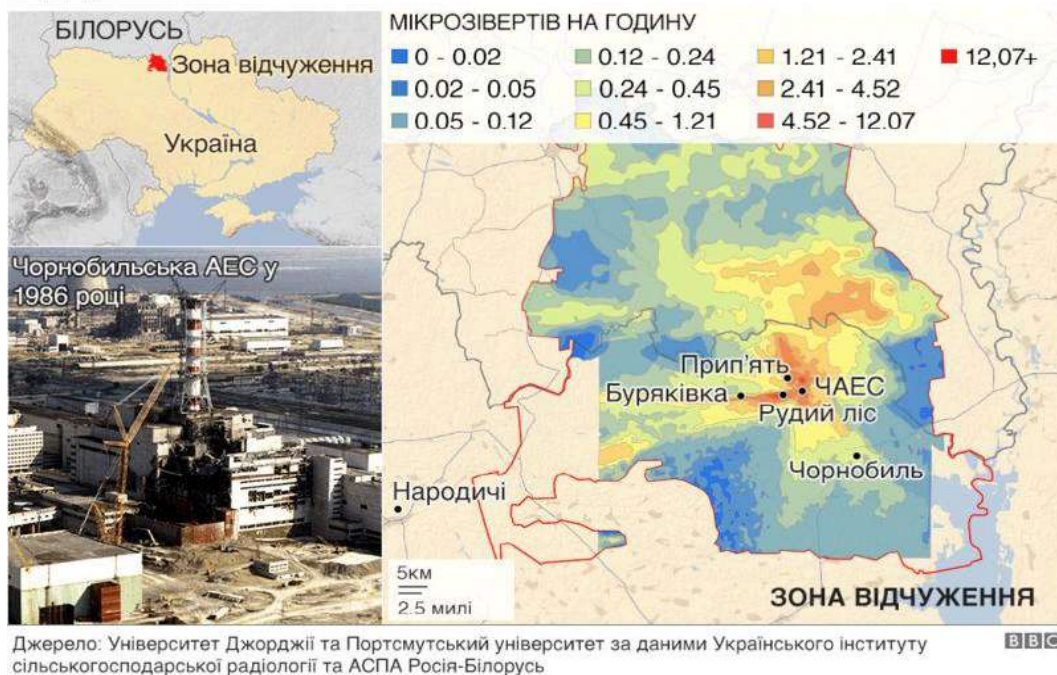
III рівень.

Завдання 1.

Неподалік від ЧАЕС розташована столиця України (близько 100 км.). Поблизу протікає третя за величиною річка Європи – Дніпро, та її найповноводніша притока – Прип'ять. 15 грудня 2000 року назавжди було зупинено ЧАЕС.

Проаналізуйте відповідний скриншот, та у вигляді тез напишіть про стан навколишнього середовища. Як ви вважаєте, чи можливо повернути в зоні відчуження екологічну рівновагу?

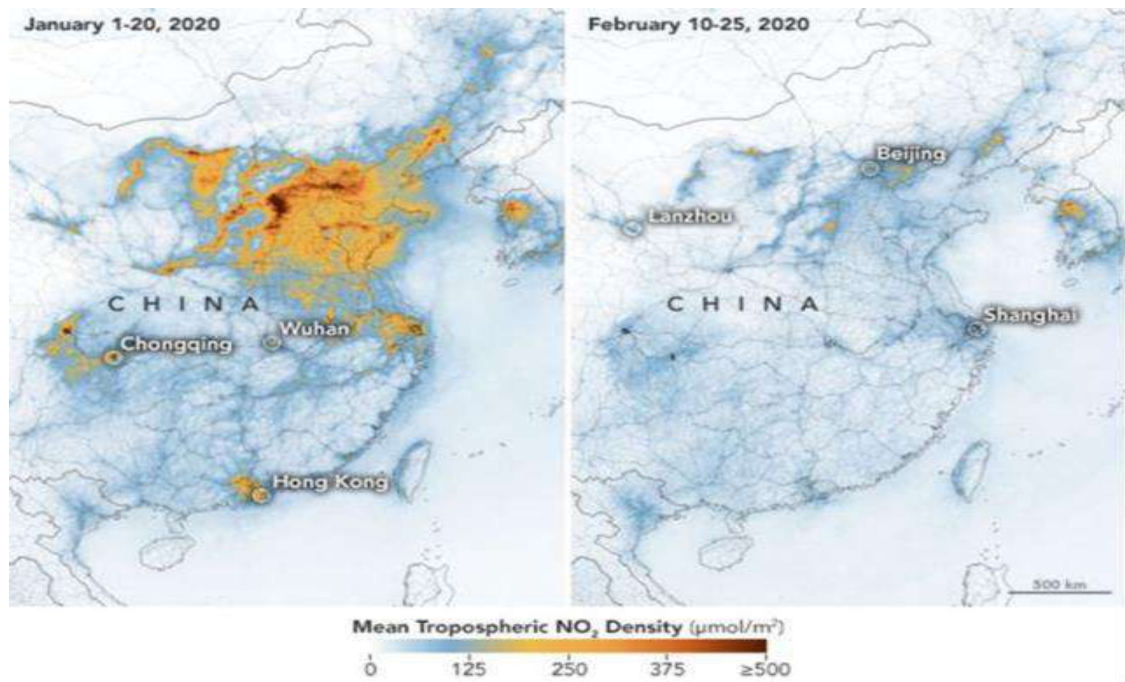
Поточний рівень радіації у Чорнобильській зоні відчуження

Завдання 2.

Не лише науковці можуть проводити дослідження, але й ви могли б побувати в ролі вчених-географів. У зв'язку з COVID-19 чи зменшилось антропогенне навантаження на природне середовище світу та України? Висловіть власну думку щодо ситуації, яка змінила весь світ. Можливо це шанс який дала нам природа для усвідомлення нашої безвідповідальної діяльності.

Відеоролик: <https://www.youtube.com/watch?v=2wgawxwPE8E>

Завдання 3.

Пофантазуємо?! Якби у вас була можливість до кожної категорії природно-заповідного фонду України створити нові природоохоронні об'єкти, то якими б критеріями ви керувалися при виборі місця?

Бережімо природу!

3. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Орієнтовні компетентнісно-орієнтовані завдання для студентів із навчальної дисципліни «Методика навчання географії»

Практична робота №1

1. Вам прийшло запрошення на міжнародну конференцію, яка відбудеться наступного тижня.

Запрошуємо Вас узяти участь у конференції, за педагогічним напрямком на тему: «Історія географічної науки». Публікація тез доповіді українською або англійською мовою.

Пропоновані теми тез доповіді:

- Початковий етап шкільної географічної освіти.
- Дидактика географії шкільної географічної освіти радянського періоду;
- Сучасний етап дидактики географії та шкільної освіти.
- Становлення шкільної географічної освіти у Незалежній Україні.

Важливо! Перевірка на антиплагіат обов'язкова.

2. Сучасний вчитель не має боятись реформування освітнього простору, а з нетерпінням чекати оновлення освіти. Що чекати вчителям від нових змін шкільної освіти? Чому від 2018 рок школа стає дванадцятирічною? Чому освітній простір називають школою компетентностей? На всі ці запитання, можна знайти відповіді у Закон України «Про повну загальну середню освіту» , Чинний стандарт базової середньо освіти.

*Перейдіть за посиланням QR-коду, та складіть
понятійно-термінологічний апарат.*

КОЗ для модульного контролю

Ви майбутні вчителі нового часу, креативність та ентузіазм запорука успіху.
Чи знаєте Ви географічні компетентності щоб навчати учнів по-новому.

Перевіримо?! Накресліть схему предметних географічних компетентностей, та додайте власні ідеї до неї.

Практична робота № 2-3

1. Уявіть що Ви пішли на виробничо педагогічну практику, перше завдання яке необхідно було виконати – це зняти відео звіт для Вашого керівника практики, фрагменту уроку у 6-му класі де Ви формуєте географічне поняття/уявлення. Обсяг часу -10 хв. Відкрийте шкільну програму з географії і оберіть поняття/уявлення яке будете формувати. На практичному занятті продемонструйте відео фрагмент та здійсніть його критичний самоаналіз.

2. Креативність і логічне мислення все це описує сучасного географа. Ми також любляємо спрощувати розмірковування, Ти один із Нас тому знайди в інтернеті що таке кола Ейлера. Спробуй створи схему на тему Види географічних компетентностей учнів за допомогою кругів.

3. Послідовність дій присутня в житті кожної людини, ми постійно намагаємось вирішити життєвий запит за відомим нам алгоритмом. Отже, за відому кількість кроків досягаємо результату. Створи блок-схему алгоритму етапів формування географічних наслідкових зв'язків.

КОЗ для модульного контролю

Людський мозок неймовірний, він може запам'ятати майже все. Пропоную Вам зробити ідеальну шпаргалку яка допоможе систематизувати і вивчити новий матеріал. Отже, створи шпаргалку на тему зв'язок географії з іншими педагогічними науками. Пам'ятайте, що у життєвих ситуаціях переважає розум, а не людська хитрість!

Практична робота № 4

1. Кожен з Вас підписаний на безліч YouTube каналів. Ваш університет має власний канал, кожній групі дали завдання створити фрагменти уроків: 1) спрямований на формування географічних прикладних вмінь – 7 клас; 2) спрямований на формування картографічних вмінь – 6 клас.

Зніміть відеофрагмент та продемонструйте його на занятті, разом із одногрупниками обговоріть можливі недоліки які Ви помітили.

КОЗ для модульного контролю

Загальновідомо, що одним з пріоритетних завдань географічної шкільної освіти є формування різного типу вмінь. Уявіть що Ви зараз проводите урок у 6 класі, Вам необхідно сформувавши інтелектуальні вміння учнів. Отже, яким чином Ви будете це робити, у вигляді тез опишіть.

Практична робота № 5

1. Чіткість та лаконічність вказівок щодо виконання певної роботи, все це спрощує, а інколи і оберігає життя. Уявіть що Вам необхідно провести інструктаж на уроці для 7 класу. Спроектуйте фрагмент уроку у якому використовується саме цей вербальний методичний прийом - інструктаж. Вибір теми уроку на Ваш розсуд.

2. Напевно в кожного з Вас є згадки про школу коли вчитель розповідав щось так що Ви й досі пам'ятаєте, створював образне уявлення. Образний опис природи який не перенавантажений фактами легкий для запам'ятовування. Спробуйте спроектувати фрагмент уроку у 6 класі у якому застосовується розповідь та пояснення. На практичному занятті продемонструйте свій підготовлений фрагмент уроку. Обсяг часу до 7 хв. У кожного студента своя тема уроку.

КОЗ для модульного контролю

Кожен студент зіштовхується з великою кількістю навчальної інформації, яку доволі складно запам'ятати. Пропоную Вам для вдалого структурування інформації, скласти інтелект-карту на тему Диференціація методичних прийомів.

Практична робота №6

1. Всі ми пам'ятаємо зі школи задачі які втомлювали та взагалі не цікавили нас, поставало питання: Чому вчитель не може вигадати щось цікаве?! Географ має опонувати технологію складання задач, правильно складена географічна задача спонукає учнів до кращого запам'ятовування нового матеріалу, а також засвоєнню. Отже, наведіть по два приклади до шкільних курсів географічні задачі.

2. Календар погоди звучить дивно враховуючи сучасні технології, водночас систематичність детального спостереження спонукає до можливості

аналізу та порівняння проблем що можуть виникнути. Спробуйте навести цікаві приклади спостережень для учнів (5 прикладів).

КОЗ для модульного контролю

Під час виробничо педагогічної практики Вам необхідно заповнити таблицю Прикладні методичні прийоми та навести приклади де і коли вони були застосовані (по 2-3 приклади). Проаналізуйте ефективність кожного прийому та його вплив на навчальний процес.

Практична робота №7

1. Конкретизація уявлень та розкриття закономірностей, чуттєвий досвід та вміння робити висновки все це ми можемо зробити за допомогою системи засобів навчання. Створіть власні об'єктно-замінювальні засоби та продемонструйте їх використання у фрагменті уроку (до 5 хв). Важливо! Типи засобів не мають повторюватись між студентами поділіться своєчасно.

КОЗ для модульного контролю

Методика навчання географії одна з найважливіших дисциплін у становленні професійній компетентності майбутнього географа. Екзамен завжди містить питання про засоби навчання географії, готуємось заздалегідь. Зробіть презентацію на тему практичного заняття, від 20 до 40 слайдів.

Практична робота № 8

1. Мова для географії, джерело інформативності – географічна карта. Творчість педагогічної професії проявляється в креативності і розробці цікавих завдань які б відповідали сучасному рівню. Географ має отримувати задоволення від розробки індивідуальних уроків які б були дидактичними знахідками. Отже, спроєктуйте по 2 завдання для учнів 6-9 класів на використання контурної карти. Примітивність і загально відомі завдання не приймаються!

КОЗ для модульного контролю

Пофантазуєм?! Уявіть, що Ви на міжнародній конференції на тему «Географічна карта у житті людини». Вам необхідно написати тези про важливість читання учнями карти. Підготуйте презентацію (3-5 хвилин) для представлення своїх тез на занятті.

4. АНКЕТА. ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ КОЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ

Для чого ця анкета потрібна? Першочергово щоб оцінити рівень зацікавленості учнів та студентів у виконанні компетентнісно-орієнтованих завдань (КОЗ) та визначити їхню ефективність у навчальному процесі.

Я заповнив(ла) анкету, які подальші мої дії? Просимо Вас чесно відповісти на поставлені питання, обіцяємо що багато часу це не займе. Після заповнення анкети, прохання надіслати на пошту lianochka3008@gmail.com. Ваші відповіді допоможуть покращити навчання.

1. Як часто вам цікаво виконувати КОЗ?

- Завжди
- Часто
- Іноді
- Рідко
- Ніколи

2. Які типи КОЗ вам найбільше подобаються?

- Проектні роботи
- Групові дискусії
- Рольові ігри
- Практичні завдання
- Аналіз даних
- Інші (наведіть приклад) _____

3. Чи вважаєте Ви, що КОЗ допомагають краще розуміти навчальний матеріал?

- Завжди
- Часто
- Іноді
- Рідко
- Ніколи

4. На вашу думку які навички ви розвиваєте під час виконання КОЗ?
(декілька варіантів)
- Критичне мислення
 - Комунікативні навички
 - Практичні навички
 - Інформаційна грамотність
 - Емоційний інтелект
 - Предметно-географічні навички
 - Інші (вказіть) _____
5. Які труднощі виникають під час виконання КОЗ? (декілька варіантів)
- Недостатньо часу
 - Важко працювати з джерелами самостійно
 - Незрозуміле завдання
 - Відсутність попереднього роз'яснення умови завдання
 - Інше (вказіть) _____
6. На вашу суб'єктивну думку, КОЗ сприяють вашому особистісному розвитку?
- Завжди
 - Часто
 - Іноді
 - Рідко
 - Ніколи
7. Чи подобається вам, що КОЗ в умові містять життєві обставини, які можуть трапитись з кожним?
- Завжди
 - Часто
 - Іноді
 - Рідко
 - Ніколи

8. Що б ви хотіли змінити або вдосконалити в КОЗ?

9. Додаткові пропозиції та побажання:

Дякуємо за ваші відповіді! Ваші думки важливі для нас. Обіцяємо
анонімність у обробці даних!

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С. Застосування компетентнісно орієнтованих завдань у процесі підготовки майбутніх учителів географії. Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: науковий журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава. – Вип. 11. <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275542>